

લીલાલ્હેર હવે તો

કેવા લીલાલ્હેર હવે તો
તડકે બેઠું રહેર હવે તો

આંખોમાં ચોમાસું બેઠું
માલિકની છે મ્હેર હવે તો

જીદ કરે છે છોરી એવી
ચાંદને લાવો ઘેર હવે તો

એનું મારણ ક્યાંથી લાવું
માણસ ધીમું ઝેર હવે તો

જે પ્હેરીને મસ્ત રહે તું
એવું પ્હેરણ પ્હેર હવે તો

સપનની દિશાઓ

હજી ક્યાં મળી છે જ મનની દિશાઓ
કહો કઈ તરફ જે મિલનની દિશાઓ

સતત નેણ-દીપક જલાવી જ રાખ્યા
પછી ઝળહળી આગમનની દિશાઓ

તમે અંતરાયો મૂકીનેય થાક્યા
અમે લ્યો ન છોડી લગનની દિશાઓ

તમે ડગમગો ના લગીરે હવે તો
નમન ત્યાં કરે છે અમનની દિશાઓ

તમે ઊંઘમાંથી ઉઠાડી પૂછી લ્યો
'અઝીઝ'ને વહાલી વતનની દિશાઓ

લીલુંચટાક છે

ઈચ્છાતણું આ લીસ્ટ તો લાંબુ લયાક છે
ને આપણું લલાટ જો કોરું કટાક છે

ટહુકયા કર્યાની પેરવી કરતું રહ્યું સતત
પંખી આ મનનું કેટલું ભોળુંભટાક છે
એ વાત છે જુદી કે પ્રવેશી નથી શક્યા
એના સદનનું બારણું ખુલ્લુંખટાક છે

આ વૃક્ષના અસ્તિત્વનું જોખમ ટળી ગયું
ટોચે હજી એક પાંદડું લીલુંચટાક છે

ઈચ્છા જ હોય તો કદી વાંચી જુઓ 'અઝીઝ'
પુસ્તક આ જિંદગીતણું કોરુંકટાક છે

પ્રભાત જ ક્યાં છે ?

મારી તારી વાત જ ક્યાં છે ?
તુજ જેવી સોગાત જ ક્યાં છે ?

મેઘધનુષના રંગો જેવાં
સપનાં સહુના સાત જ ક્યાં છે ?

માળો છોડી જાશે પંખી
ડાળીને આઘાત જ ક્યાં છે ?

કોરો કાગળ વાંચી લે જે
લોકો એવા જ્ઞાત જ ક્યાં છે ?

સંઘરી લઈએ દિલમાં એવી
આપણી મુલાકાત જ ક્યાં છે ?

ઝાકઝમાળ છે અજવાળાની
કિન્તુ એ પ્રભાત જ ક્યાં છે ?

સ્વપ્નમાં

છોકરીએ છોકરાને કંઈ કહ્યુંતું સ્વપ્નમાં
તે પછી આખું નગર ખીલી ઊઠ્યું તું સ્વપ્નમાં

કોલ મળવાના ફરી દીધા હતા ધીમા સ્વરે
ગામ આખાએ છતાં સૂણી લીધુંતું સ્વપ્નમાં

કાલ રસ્તામાં મને જે ફૂલ દીધુંતું તમે—
એ જ મીઠી ખુશ્બુ ફેલાવી રહ્યુંતું સ્વપ્નમાં

કોઈ કારણસર તમે પાળી શક્યા ના કોલને
એટલે તો મન ફરી ભીનું થયુંતું સ્વપ્નમાં

નાગ ઈચ્છાના ‘અઝીઝ’ નાથી શક્યું ના કોઈ પણ
મોરલી જેવું સતત વાગી રહ્યુંતું સ્વપ્નમાં

સમય થઈ ગયો

રિટાયર થવાનો સમય થઈ ગયો
બરાબર થવાનો સમય થઈ ગયો

શરીરે સુવાસો લગાવી ઘણી
ખુદ અત્તર થવાનો સમય થઈ ગયો

તમે છો ને ઈશ્વર હતા જગ મહી
લ્યો પથ્થર થવાનો સમય થઈ ગયો

હજી સત્ય પર આવરણ ક્યાં લગી ?
ઉજાગર થવાનો સમય થઈ ગયો

હવે બાંધ બિસ્તર જવાનું છે દૂર
મુસાફર થવાનો સમય થઈ ગયો

રમી લીધું ઘર-ઘર રમતમાં ઘણું
હવે ઘર જવાનો સમય થઈ ગયો

વિસરાઈ ગઈ

બંધ મુઠ્ઠી સહેજમાં પરખાઈ ગઈ
શ્વાસની મૂડી બધી ખર્યાઈ ગઈ

એ પછી એની મજા ક્યાંથી રહે ?
એક મૂંગી વેદના ચર્યાઈ ગઈ

ડૂબવામાં શું ગયું એ સૂર્યનું !
આપણા સંગાથની પરછાંઈ ગઈ

સૌ વચાળે જે મને શોધી રહી
એ જ આંખો રૂબરૂ શરમાઈ ગઈ

કેમ આવ્યા'તા 'અઝીઝ' દુનિયા મહી ?
વાત છેલ્લી પણ સુધી વિસરાઈ ગઈ

ઢગ છે બાવા

દુનિયા નામે ઢગ છે બાવા
ક્યાં આ તારું જગ છે બાવા

ધીમે રહીને કાઢી લે તું
પથ્થર નીચે પગ છે બાવા

વ્યર્થ પલાઠી વાળી બેઠો
આ રેતીનો ઢગ છે બાવા

હોવાની ફરિયાદો ના કર
હોવું દુઃખતી રગ છે બાવા

ખુશીઓની ક્યાં વાટ જુએ તું ?
માતમ મૃત્યુ લગ છે બાવા

થાશે લીલા લહેર પછી તો
ત્યાં જો તારી વગ છે બાવા

આપણા શબ્દો અષ્ટમ્ પષ્ટમ્
ભાષા પણ લગભગ છે બાવા

ડહાપણ છે

રોષ તારો પ્રિયે અકારણ છે
ઝરમરે ક્યાં ભલા અહીં રણ છે

હા ફકત એટલી વિમાસણ છે
ઝેર પોતે જ એનું મારણ છે

‘ખૂબ ચાહુ છું’ કહું છું તો પણ—
આપણે ક્યાં કશુંય સગપણ છે

સંત બનવાની જીદ છોડી દે
આદમી થાવું એ જ ડહાપણ છે

ચણાયો છું

બુદ બુદા જેમ હું તણાયો છું
બુદના કુરુક્ષેત્રમાં હણાયો છું

યુગ—યુગે એક છે, નિયમ તો પણ
ઢાઈ અક્ષરમાં હું ચણાયો છું

મૈય બલિદાન તો દીધાં છે પણ
પારકો કેમ હું ગણાયો છું ?

એમના નખ મહીં ઝનૂન વધે
વ્યર્થ હું પણ પછી ખણાયો છું

તું જો ઈચ્છે મને જ ઓઢી લે
પ્રેમ—ચાદર મહીં વણાયો છું

એ ભલે ફેરવી લે આંખ ‘અઝીઝ’
એમના હોઠે ગણગણાયો છું

કદીયે વેર ના

આપણે વાઘા પહેર્યા શહેરના
તે પછી વાવડ મળ્યા છે કેરના

કાસદે પણ સ્તબ્ધ થૈ જોયા કર્યું
પારખાં મીરાં કરે શે ઝેરના !

તે છતાં તું દર્દ દે છે સામટાં
આપણા બેમાં કદીયે વેર ના

એટલે તો નાવમાં કાણું પડ્યું
બેઉના ‘હું’માં જરાયે ફેર ના

એમને લોકો પૂછે છે પાંચમાં
જે રહ્યા છે ક્યાં ટકા કે તેરના

હું તને એ રોગનું કારણ કહું
વાત ને વર્તન વચાળે મેળ ના

જિંદગીની શોધમાં પામ્યા ‘અઝીઝ’
ધૂળ ને ઢેફાં જ છે કેં ખેર ના

એવું બધું

એ જ બસ આધાર ને એવું બધું
એક પાલનહાર ને એવું બધું

રૂપના અંબાર ને એવું બધું
શબ્દના શણગાર ને એવું બધું

સંત જીવન-સાર ને એવું બધું
પ્રેમ અપરંપાર ને એવું બધું

એ જ રસ્તો છે જવાનો દિલ મહી
પાંપણોની પાર ને એવું બધું

આગ લાગી દિલ મહી છે આમ તો
આંસુઓ ચોધાર ને એવું બધું

કેમ પહોંચાશે હવે એના લગી ?
ચોતરફ અંધાર ને એવું બધું

ઊતરે ક્યારે 'અઝીઝ' કોને ખબર ?
શ્વાસનો આ ભાર ને એવું બધું

ચણાયો છું

બુદબુદા જેમ હું તણાયો છું
બુદના કુરુક્ષેત્રમાં હણાયો છું

યુગ-યુગે એક છે, નિયમ તો પણ
ઢાઈ અક્ષરમાં હું ચણાયો છું

મેંચ બલિદાન તો દીધાં છે પણ
પારકો કેમ હું ગણાયો છું ?

એમના નખ મહી ઝનૂન વધે
વ્યર્થ હું પણ પછી ખણાયો છું

તું જો ઈચ્છે મને જ ઓઢી લે
પ્રેમ-ચાદર મહી વણાયો છું

એ ભલે ફેરવી લે આંખ 'અઝીઝ'
એમના હોઠે ગણગણાયો છું

ટશર થઈ ગઈ

તમારી જરાક ન નજર થઈ ગઈ
પછી જિંદગી બાઅસર થઈ ગઈ

રસ્તાનાં ફૂલોય કંટક બન્યાં
સહજ બંદગીમાં કસર થઈ ગઈ

તપે છે અચાનક, કશું મારામાં
શું સહરાની એવી અસર થઈ ગઈ

અમી-છાંટણાની છે વાતો અજબ
શિલામાંય લીલી ટશર થઈ ગઈ

તમે બંદગી સૂફીઓની જુઓ
ગયા સિજદામાં ને સહર થઈ ગઈ

એકાંતમાં

કોણ કોનું થાય છે એકાંતમાં
સૌ અહીં અટવાય છે એકાંતમાં

ભરસભામાં જે કશું સમજાય ના
એ બધું સમજાય છે એકાંતમાં

સાદ દીધો'તો કોઈએ એક દી'
શું તેહજી સંભળાય છે એકાંતમાં ?

બારણે ઊભાં હતાં એ ક્યારના
ને હવે શરમાય છે એકાંતમાં

નામની એના 'અઝીઝ' તાસીર જો
હોઠ ભીના થાય છે એકાંતમાં

ચાલ્યા કરો

હા ફકત એહસાસ લઈ ચાલ્યા કરો
ભીના ભીના શ્વાસ લઈ ચાલ્યા કરો

સાત દરિયાથી એ છીપાશે નહીં
આમ અકબંધ પ્યાસ લઈ ચાલ્યા કરો

કોને કોને આપ ગણશો પારકાં ?
સહુ તરફ વિશ્વાસ લઈ ચાલ્યા કરો

કાળમુખી રાતના પેટાળમાં
યાદનો અજવાસ લઈ ચાલ્યા કરો

આ બધા રસ્તાઓ મૂંઝવી મારશે
એક રસ્તો ખાસ લઈ ચાલ્યા કરો

આ બધી અકડાઈ ખોટી છે 'અઝીઝ'
બંદગીમાં દાસ થઈ ચાલ્યા કરો

ખાલી ઘર

આપણે પથ્થર છીએની માન્યતા સાચી હશે ?
એક ખાલી ઘર છીએની માન્યતા સાચી હશે ?

આ ઉદાસી આંગણે થૈ છમ્મ્લીલી પાંગરી
એ પછી પગભર છીએની માન્યતા સાચી હશે ?

આ સફર છે, ના કદી મુકામની પરવા કરી
એટલે બેઘર છીએની માન્યતા સાચી હશે ?

આંખ પર કાજળ ઘસ્યું, ને ગાલ પર ટપકું કર્યું
એટલે સુંદર છીએની માન્યતા સાચી હશે ?

એ અલગ છે વાત કે ભૂલ્યા વરસવાનું અમે
જાતના ઝરમર છીએની માન્યતા સાચી હશે ?

તારું ગામ લાગે છે

હર ઘડી એ જ કામ લાગે છે
ખૂબ વહાલું એ નામ લાગે છે

એટલે તો મળી અહીં હળવાશ
આ ફકીરોનું ધામ લાગે છે

આંગણે એમના પાવન પગલાં
એક સુંદર ઈનામ લાગે છે

પ્રેમનગરી ભલા છે કેવી આ ?
પ્રેમ જાણે હરામ લાગે છે

સૌના ચહેરે ખુશીની છે છાલક
આ 'અઝીઝ' તારું ગામ લાગે છે

તારું ગામ લાગે છે

હર ઘડી એ જ કામ લાગે છે
ખૂબ વહાલું એ નામ લાગે છે

એટલે તો મળી અહીં હળવાશ
આ ફકીરોનું ધામ લાગે છે

આંગણે એમના પાવન પગલાં
એક સુંદર ઈનામ લાગે છે

પ્રેમનગરી ભલા છે કેવી આ ?
પ્રેમ જાણે હરામ લાગે છે

સૌના ચહેરે ખુશીની છે છાલક
આ 'અઝીઝ' તારું ગામ લાગે છે

દિશાઓ

કદાચિત હશે આ પ્રલયની દિશાઓ
ઘણી ધૂંધળી છે સમયની દિશાઓ

અમે હાર માણી વિજયની છટાથી
પછી મેળવી છે વિજયની દિશાઓ

છે ફિકકા ચહેરા ને ભયભીત આંખો
અહીં કોણ સર્જે છે ભયની દિશાઓ ?

તમે ચાંદ-સૂરજ તરફ દોટ મૂકી
અમારી છે મંઝિલ હૃદયની દિશાઓ

હૃદયના બધા તાર તોડ્યા પછીથી
ભલા ક્યાંથી મળશે તે લયની દિશાઓ ?

ઝણઝણે છે

તાર કેવા રણઝણે છે
દાર જાણે ખણખણે છે

ચોતરફ સૂમસામ સઘળું
કોઈ હળવે ગણગણે છે

ડાળ પરથી પાન ખરતાં
માંઘલો કાં સણસણે છે ?

અશ્વ તો એકે બચ્યાના
કોણ આઘે હણહણે છે ?

હા, 'અઝીઝ'ના સ્મિત પાછળ
દર્દ છાનું ઝણઝણે છે

અનરાધાર જીવો

હું સદા રાખીને અધ્યાહાર જીવો
શૂન્ય થૈ ને સાવ અપરંપાર જીવો

જીવવું હો તો ગજબનું યાર જીવો
થૈ શહીદીના કફનનો તાર જીવો

થાવ જો શબ્દો તો સોસરવા જ જાજો
મૌન જો રહી જાવ તો થૈ તલવાર જીવો

દાર જો ખુલ્લા હૃદયના થૈ શકે તો
એક-બીજાનો બની ઈતબાર જીવો

છો જીવે દુનિયા 'અઝીઝ' એની તરસમાં
ખુદને નાણી જોઈ અનરાધાર જીવો

સરવાળો કરો

લાગણીનો રોજ સરવાળો કરો
કો' હૃદયમાં કાંકરીયાળો કરો

દોસ્ત ! ચહેરાને તમારા સાયવો
વ્યર્થ શાને આયનો કાળો કરો

તે પછી નકકી કરું મારી દિશા
ખુદ થકી સંબંધ એકધારો કરો

વિશ્વને રે'વા સમું કરવું જ હો
પ્રેમનો ચારે તરફ માળો કરો

તું જ જાની છે

એક પાગલતણી જુબાની છે
'તું જ જાલીમ છે, તું જ જાની છે'

તુ જ પ્રતીક્ષાની એ નિશાની છે
રાત પણ પ્રતીક્ષાની એ નિશાની છે

ભર સભામાં આ શું કહી બેઠાં !
લોક કહેતા રહ્યા : દીવાની છે

એ બધે ઘૂમે છે, સિકંદર થઈ
ને પછી કહે છે : દુનિયા ફાની છે

ડરેલા હોય છે

આંખમાં સાગર ભરેલા હોય છે
લોક સૌ એના જ ઘેલા હોય છે

એટલે કરતો નથી એની દવા
ઘાવ દિલમાં તે કરેલા હોય છે

કોઈ શું આપી શકે ઉત્તર બધા
પ્રેમ-પ્રબના ક્યાં સહેલા હોય છે

અધવચ્ચે પાછા ફરે ના તે કદી
ધ્યેયને જે કો' વરેલા હોય છે

એમનું જીવન 'અઝીઝ' સાર્થક થયું
જે બધા ખુદથી ડરેલા હોય છે

ફૂલોની ભાષા

શાયદ ફળે કાંઈ તારીય આશા
શીખી લે અહીં તું ફૂલોની ભાષા

દરિયો સહજમાં પછી પાર કરશે
ડુબાડી શકે જો અહીં તું નિરાશા

પાધર થયું ઘર પડીને છતાંયે—
આપે હજી કોઈ અંદરથી જાસા

પીછું પકડવાનું પડતું મૂકીને
પર્વત ઊંચકવા કરે શું તમાશા !

ઊંડે લગાવી છે ડૂબકી 'અઝીઝે'
નકકી લ્યો પડવાના પોબાર પાસા

પાંપણો ઢાળી હતી

એટલે તો વાત મહેફિલમાં સહજ ઢાળી હતી
એમના ચહેરાની રેખાઓ અમે ભાળી હતી

લોકની વચ્ચે અબોલા રાખવાના કોલને
હું તરત ભૂલી ગયો ને તે શરત પાળી હતી

જિંદગીભર એ શરમની વાત ન ભૂલ્યાં કદી
એમણે તો અંત ટાણે પાંપણો ઢાળી હતી

એ પછી તો આપણાં સ્વપ્નો, દુઃસ્વપ્નો પણ અલગ
તે વળાંકે આપણી અંતિમ એ તાળી હતી

વાત જુદી છે તે સહેજે ફળી ના એ 'અઝીઝ'
જિંદગીને રેશમી ઝુલ્ફો શી પંપાળી હતી

જંપી ગયું છે

નામ એનું હોઠ પર થીજી ગયું છે
મન ભલા કેવી મદિરા પી ગયું છે

ડાળ તો ખાલી હજી ઝૂલ્યા કરે છે
એક પંખી ક્યારનું ઊડી ગયું છે

કાલ તક તો સ્લેટ આ કોરી હતી ને—
નામ ભીનું કોઈ ત્યાં ચીતરી ગયું છે

એ હવે ક્યારેય ના જાગી શકે લ્યો
આ નગરનું લોક તો જંપી ગયું છે

ના કશો ઉન્માદ કે ના વેદના
આ જીવન એવું હવે ફાવી ગયું છે

ઈશ્વર કહી શકતો નથી

કોઈને ઈશ્વર કહી શકતો નથી
એટલે પથ્થર કહી શકતો નથી

હુંફ જ્યાં મળતી નથી સહવાસની
એ જગાને ઘર કહી શકતો નથી

માર્ગ કે મંઝિલથી છે તું બેખબર
હું તને રેહબર કહી શકતો નથી

જિંદગીની વારતામાંથી અહીં
એક—બે અવસર કહી શકતો નથી

ખળભળે ના, ખળભળાવી ના શકે
એમને સાગર કહી શકતો નથી

લાગી શરત ?

એ મને મળશે કશે લાગી શરત ?
આ હૃદય મહેકી જશે લાગી શરત ?

એટલે તો એ ગલીમાં જાઉં છું
એ દિ'દષ્ટિ થશે લાગી શરત ?

એમનો કાગળ મળ્યો વરસો પછી
યાદમાં ડૂબ્યાં હશે લાગી શરત ?

આમ કંઈ આ ઓરડો ના ઝળહળે
એમનાં પગલાં થશે, લાગી શરત ?

નર્મદા—સાબર મળી હેયા મહી
આ હૃદય દરિયો હશે, લાગી શરત ?

તે પછી રિસાઈને ચાલ્યા ગયાં
પ્યારનું સગપણ હશે, લાગી શરત ?